

TARTU ÜLIKOOLI NARVA KOLLEDŽ
EESTI KEELE LEKTORAAT

Julia Bert

ARVUTI KASUTAMINE TÄISKASVANUTE EESTI KEELE
ÕPETAMISEL

Bakalaureusetöö

Juhendaja PhD Larissa Degel

NARVA 2013

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

.....

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1. ARVUTI KASUTAMINE KEELEÕPPES	6
1.1. Arvuti abil keeleõppe mõiste ja selle erinevad vormid	6
1.2. Arvuti keeleõppes rakendamise eelised	10
1.3. Arvuti keeleõppes rakendamise tulemuslikkus	13
2. ARVUTI KASUTAMISE MÕJU EESTI KEELE ÕPPETULEMUSTELE	18
2.1. Arvuti kasutamine eesti keele õpetamisel Ida-Virumaa töötutele	18
2.2. Uurimismetoodika	21
2.3. Arvuti keeleõppes rakendamise testi tulemused	22
2.4. Järeldused arvuti keeleõppes rakendamise mõjude kohta	24
KOKKUVÕTE	26
SUMMARY	28
KIRJANDUS	29
LISAD	33
Lisa 1. Eesti keele tasemetest.....	33

SISSEJUHATUS

Eesti keele kui teise keele õpetamise vajadus on aktuaalne. Vaatamata sellele, et Eesti taasiseseisvumisest on möödunud enam kui kaks aastakümnet elab Eestis siiani palju mitteeestlasi, kes eesti keelt ei valda või kelle keeleoskuse tase on madal. Vihalemm (2011: 115) andmetel on aktiivne eesti keele oskus 2011.a. seisuga olemas 36% Eestis elavatel muu emakeelega elanikel, sealjuures vaid 13% neist valdab eesti keelt vabalt. Aja jooksul on mitteeestlaste eesti keele oskus mõnevõrra paranenud, kuid arengud ei ole olnud eriti kiired, sest juba 1989.a seisuga oli aktiivne Eesti keele oskus 27% muu emakeelega elanikel. Mõnevõrra on paranenud ka eesti keele oskuse kohta tunnistust omavate mitteeestlaste osakaal. Kui 2002.a. oli 70% muukeelsest elanikkonnast ilma selle kohase tunnistuseta, siis 2011.a. oli antud näitaja vähenenud 60%-ni.

Mitteeestlaste vähene keeleoskuse on oluliseks probleemiks, sest seda peetakse peamiseks takistuseks nende töölerakendumisel. Töötuse määrad on mitte-eestlaste seas kogu taasiseseisvusperioodi jooksul olnud umbes kaks korda kõrgemad kui eestlastel. Seejuures on selline erinevus püsinud nii majanduse kasvu- kui langusperioodidel. (Lepik 2010)

Mitteeestlastele eesti keele õpetamine on Eestis olnud oluliseks prioriteediks kogu taasiseseisvusperioodi kestel. Selle aja jooksul on aga tehnoloogia arenenud ning tänapäeval on võimalik kasutada keeleõppes mitmesuguseid infotehnoloogia vahendeid. Sealjuures on keele õppimine arvuti abil muutnud järjest populaarsemaks. Väga paljude autorite, näiteks Anjel Tozcu ja James Coady (2004), Emily Scida ja Rachel Saury (2006), Maria Giovanna Ranalli (2008) Ferit Klickaya ja Jarosla Krajka (2010), Aram Sadeghi ja Nahid Soltanian (2010), tulemused on näidanud, et arvuti kasutamine keeleõppes parandab õpitulemusi.

Käesoleva töö autorile teadaolevalt ei ole varem uuritud, kuidas arvuti kasutamine mõjutab eesti keele teise keelena õppimise tulemusi. Arvestades sellega, et paljud mitteeestlased kasvavad eesti keele õppimisel arvutiprogramme, on antud teemat oluline uurida.

Käesoleva töö eesmärgiks on hinnata, kuidas arvuti kasutamine mõjutab õppetulemusi eesti keele õppimisel teise keelena. Antud töös käsitletakse vaid arvuti kasutamist keeleõppes ja jäetakse vaatluse alt välja teised infotehnoloogilised vahendid (näiteks

heli- ja videosalvestusseadmed, mobiiltelefonid). Eesmärgi saavutamiseks püstitatakse järgmised uurimisülesanded:

- selgitada arvuti abil keeleõppe mõistet ja selle erinevaid vorme;
- tuua välja peamised keeleõppes arvuti kasutamisest saadavad eelised;
- anda ülevaade varasematest arvuti abil keele õppe tulemuslikkuse kohta tehtud uuringute tulemustest;
- kirjeldada arvuti kasutamist Ida-Virumaa töötute eesti keele õppes;
- hinnata arvuti kasutamise mõju Ida-Virumaa töötute eesti keele õppe tulemustele.

Töö koosneb kahest peatükist. Töö esimeses peatükis defineeritakse kõigepealt arvuti abil keeleõppe mõiste ning seejärel tutvustatakse selle erinevaid vorme ning õppes kasutatavaid tehnoloogiaid. Järgnevalt tuuakse välja peamised arvuti keeleõppes kasutamise eelised. Seejärel tutvustatakse varasemaid tulemusi arvuti abil keele õppe tulemuslikkuse kohta erinevates keeleõppe valdkondades näiteks kuulamis-, rääkimis-, kirjutamisoskus, sõnavara, grammatika jne.

Teine peatükk põhineb Ida-Virumaal töötute eesti keele õppe puhul läbiviidud eksperimendil, mille eesmärgiks oli selgitada välja, kuidas arvuti kasutamine mõjutab õppetulemusi. Antud peatükis esmalt kirjeldatakse antud koolituse õppeprogrammi ning kasutatavat uurimismetoodikat. Sellele järgneb uurimistulemuste analüüs ja arutelu.

Töös uurimismeetod on eksperiment, mille käigus võrreldakse kahte eesti keele õppijate gruppi, kellest üks kasutas õppes arvutit ja teine mitte. Õppetulemuste mõõtmiseks kasutatakse eesti keele tasemetesti, mida mõlemasse gruppi kuuluvad õpilased tegid nii koolitusse alguses kui lõpus. Arvuti kasutamise mõju hindamiseks võrreldaks mõlemas grupis kahe testi tulemuste erinevust, mida testitakse t-testi abil.

Analüüs viiakse läbi Ida-Virumaa töötutest eesti keele õppijate põhjal. Nimetatud sihtgrupi puhul on tegemist inimestega, kelle puhul on eesti keele oskuse tõstmine eluliselt vajalik. Seetõttu on neil kõrge motivatsioonitase, mida kinnitas ka koolitust andnud õpetajate hinnang. Keeleõppijate kõrge motiveeritus on vajalik tõeste uurimistulemuste saamiseks, sest vastasel juhul võiks õppijate vähene huvi arvuti kasutamise eeliseid vähendada.

1. ARVUTI KASUTAMINE KEELEÕPPES

1.1. Arvuti abil keeleõppe mõiste ja selle erinevad vormid

Käesolevas alapeatükis selgitatakse arvuti abil keeleõppe mõistet ja selle erinevaid arengufaase, tuues iga faasi puhul välja selle olulisemad tunnused. Samuti antakse ülevaade erinevatest arvutitehnoloogiatest, mida keeleõppes kasutatakse. Viimasena selgitatakse, milliseid erinevaid tehnoloogiaid kasutatakse arvuti abil keeleõppe erinevate eesmärkide näiteks, sõnavara ja suulise kõne arendamine, saavutamisel.

Arvuti abil keeleõpe (*computer assisted language learning*) on lai mõiste, mis hõlmab endas väga mitmesuguste meetodite ja erineva tarkvara kasutamist keeleõppes. Näiteks kuulub selle alla erinevate spetsiifiliste keeleõppe programmide kasutamine. Selliste programmide eesmärgiks on õpetada sõnavara, grammatikat, hääldust või teisi keele elemente, kasutamine. Samuti toetab keeleõpet erineva multimeedia, video- ja helifailide kasutamine. Lisaks sellele võidakse kasutada elektroonilisi sõnaraamatuid ja keelekorrektuuriprogramme. Samuti võib arvuti abil keeleõppe hulka lugeda erinevate elektrooniliste suhtluskanalite, näiteks e-mail, foorumid ja blogid, kasutamise keeleõppel. (Chapelle 2010: 66) Arvuti abil keeleõppe mõistet defineeris esimesena Levy (1997: 1), kes määratles seda kui „arvutiprogrammide arendamist ja rakendamiste keele õppimisel ja õpetamisel“. Arvuti abil keeleõppe ei ole samastatav e-õppega. E-õppe puhul on tegemist laiemaga mõistega, mis hõlmab endas kõikvõimalike informatsiooni- ja kommunikatsioonitehnoloogia vahendite kasutamist õppeprotsessi toetamiseks (Tavangarian jt. 2004: 274)

Arvutite kasutamine keeleõppes algas juba oluliselt varem enne kui Levy nimetatud mõiste defineeris. Warschauer ja Healey (1998: 57-58) on toonud välja kolme erinevat faasi arvutite kasutamisel keeleõppes:

1. Arvuti abil struktuurne keeleõpe (*Structural CALL*). Tegemist on kõige varasema etapiga arvuti abil keeleõppe puhul, mis algas juba 1960. aastatel, mil loodi esimesed keeleõppeprogrammid. Esialgu keskendus arvuti kasutamine keeleõppes mitmesugustele selleotstarbelistele programmidele, mis õpetasid sõnavara, grammatikat jt. keelelemente. Arvuti oli seal juures ka teadmiste kontrollijaks.
2. Arvuti abil kommunikatiivne keeleõpe (*Communicative CALL*). Alates 1970. aastate lõpust hakkasid keeleõppeprogrammid olema rohkem kontekstipõhised. Õpe ei toimunud mitte enam niivõrd eraldiseisvate harjutustena üksikute

keeleelementide lõikes, vaid komplekssemate ülesannetega, mis põhinesid elulistel situatsioonidel.

3. Aruti abil integreeritud keeleõpe (*Integrative CALL*). 21.sajandil on hakatud järjest rohkem kasutama multimeedia ja interneti võimalusi. Sealjuures on arvuti muutunud rohkem õpetamise abivahendiks, kus seda kasutatakse suhtlemiseks, videote vaatamiseks ning arvuti vahendusel teostatavad ülesanded hõlmavad ka inimesest õpetaja tegevust. Kui varem üritati tarkvara arendada selliseks, et arvuti oleks võimeline õpetajat asendama, siis tänapäeval on suund võetud rohkem arvuti kui õppeprotsessi toetaja ja täiendaja peale.

Kuigi keelt on võimalik õppida ainult arvuti vahendusel ilma inimesest õpetaja olemasoluta, siis rakendatakse suuremas ulatuses siiski hübriidõpet, mille puhul moodustab arvuti poolt toetatud keeleõpe õppeprotsessist vaid ühe osa. Siiski ei tähenda see seda, et struktuurset ja kommunikatiivset arvuti abil toimuvast keeleõppest oleks loobutud. Ka tänapäeval kasutatakse laialdaselt arvutiprogramme, mis võimaldavad teha erinevaid harjutusi ilma õpetajata. Kuid sellised harjutused ei ole õpetajat keeleõppest väljatõrjunud nagu paarkümmend aastat tagasi võimalikuks peeti (Pegrum 2009: 29)

Chun (2006: 69) järgi on keelõppel kasutatavad arvutitehnoloogiad järgmised:

- elektroonilised sõnaraamatud;
- arvutipõhised keeleõppeprogrammid;
- kontekstuaalsed materjalid ja multimeedia;
- veebipõhised tegevused;
- internet kui materjalide allikas.

Arvuti abil toimuvat keeleõpet on võimalik rakendada paljudes erinevates keeleõppe valdkondades. Peamised nendest on grammatika, sõnavara, lugemise, kirjutamise, häälduse, kuulamise ja rääkimise õpetamine. Lisaks on võimalik arvutit kasutada ka keelega seotud kultuuri õppimisel. (Levy 2009: 769) Erinevate nimetatud keeleõppe valdkondade puhul rakendatakse on kasutatavate tehnoloogiate valik erinev.

Arvutiprogrammidel põhinevad grammatikaharjutused olid varasematel aegadel üheks põhiliseks arvuti keeleõppes kasutamise viisiks. Tänapäeval on nende tähtsus vähenenud ning grammatikaharjutused on muutunud rohkem kontekstipõhisteks. See tähendab, et grammatikaülesanded ei ole tänapäeval enam eraldiseisvad, kus õpilane näiteks peab üksikus lauses valima õige sõnavormi. Selle asemel õpetatakse

grammatikat komplekssemate ülesannetega, kus õiget sõnavormi tuleb kasutada näiteks pikemas vestluses või tekstis. Siiski ei ole arvutiprogrammide võimekus õpilaste grammatika korrektsust hinnata väga kiiresti edasi arenenud. Siia maani on tarkvaraarendajatele väljakutseks, kuidas luua programme, mis suudaksid anda tagasisidet sarnaselt inimesest õpetajale, näiteks anda hinnangut erinevate grammatikavigade tähtsusele ja anda õpilasele mitmekülgset ja loovat tagasisidet. (Levy 2009: 770)

Sõnavara arendamine on tänapäeval üheks kõige laiemalt kasutatavaks arvuti vahendusel toimuva keeleõppe eesmärgiks. Väga levinud on sellised programmid, kus õpilastele näidatakse pilte erinevate sõnade kohta. Sealjuures enamasti esitatakse koos pildiga sõna võõrkeeles nii kõnes kui kirjas. Sellise metoodika eesmärgiks on uute sõnade paralleelne omandamine nii kõnes kui kirjas. Levinud on ka mitmesugused võõrkeelset sõnavara arendavad mängud, mida kasutatakse kõige rohkem lastele suunatud keeleõppeprogrammides. (Fehr jt. 2012: 91)

Tozcu ja Coady (2004: 480) soovivad arvutiprogramme kasutada baassõnavara omandamisel. Nad rõhutavad, et võõrkeele õppimisel on oluline esmalt omandada baassõnavara. Alles pärast seda on õpilasel võimalik efektiivselt vestluse käigus või tekste lugedes õppida täiendavat sõnavara. Vastasel juhul ei suuda õpilane piisavalt vestlusi ja tekste mõista, mistõttu ta ei omanda konteksti põhjal ka uute sõnade tähendusi. Seega on arvuti vahendusel toimuv õpe heaks võimaluseks toetada traditsioonilist õpet sõnavara omandamisel.

Lugemisoskuse arendamine arvuti abil on samuti tihedalt seotud sõnavara omandamisega. Chun (2006: 78) on seisukohal, et lugemiseharjutuste peamiseks eesmärgiks keeleõppel on sõnavara arendamine ning on oluline, et lugemisel õpilased kasutaksid oma sõnavara suurendamiseks tänapäevase tehnoloogia abivahendeid. Näiteks kasutatakse sellel eesmärgil elektroonilisi sõnaraamatuid, mis teksti lugemisel abistavad õpilast arusaamisel ja aitavad ka uusi sõna õppida.

Samuti on loodud abistavaid arvutiprogramme keeleõppijatele sobivate tekstide leidmiseks. Selleks, et keeleõppijate sõnavara areneks on vajalik, et õppijad loeksid sellised tekste, mille puhul oleks enamus sõnu (vähemalt 95%) neile tuttavad, mis võimaldaks neil konteksti põhjal aimata uute sõnade tähendusi. Vastasel juhul on oht, et tundmatute sõnade tähendusi ei mõisteta või tõlgendatakse valesti, mis ei aita kaasa

sõnavara arendamisele. Sellest tulenevalt sõltub sobivate tekstide valik lugeja keeleoskuse tasemest. On loodud selliseid programme, mis erinevate sõnade tekstis esinemissageduse põhjal hindavad tekstide raskusastet ja seetõttu võimaldavad leida lugeja jaoks sobivaid tekste. (Huang, Liou 2007: 64)

Arvuti kasutamisel kirjutamisoskuse arendamiseks on ühelt poolt võimalik kasutada arvutipprogramme, mis parandavad õigekirja- ja grammatikavigu. Teiselt poolt on võimalik kasutada erinevaid arvuti ja internetiga seotud võimalusi erinevat tüüpi kirjutamisülesannete jaoks. Keelekorrektuuri tarkvara puhul võib kasutada nii spetsiifilisi keeleõppe otstarbel loodud programme, kuid nagu näitab Mohhamadi jt. (2011) kogemus on sellel otstarbel võimalik edukalt kasutada ka tavapärase kontoritarkvara hulka kuuluvat tekstiredaktorit. Erinevate kirjutamisvõimaluste poole pealt on võimalik anda üliõpilastele ülesandeks kirjutada blogisid, õpilastel omavahel ja õpilastel õpetajaga on võimalik suhelda e-posti ja foorumite kaudu. Samuti on võimalik anda õpilastele ülesandeid, kus neil tuleb ühiselt arvuti vahendusel kirjutada tekste. (Levy 2009: 773)

Häälde õppimisel on arvutite abist kasu selle pärast, et palju inglise keele õpetajad ei räägi inglise keelt emakeelena, mistõttu ei ole neil sageli loomulikku ja aktsendivaba hääldust. Samuti on probleemiks asjaolu, et keelekursustel õpetajad annavad harva tagasisidet õpilaste häälduse kohta, seda eriti edasijõudnute kursustel. See on põhjustatud sellest, et sellise tagasiside individuaalne jagamine on ajamahukas ning enamast ei ole häälduse õpetamine õppeülesannete peamiseks eesmärgiks. Häälduse õpetamiseks on üheltpoolt loodud tarkvara, mis analüüsib õpilaste kõnet ja annab selle kohta tagasisidet, teiselt poolt võimaldab arvutite kasutamine õpilastel kuulata õpitavat keelt emakeelne rääkivate inimeste hääldust. (Engwall, Bälter, 2007: 238)

Kuulamise õpetamisel pakuvad arvutid ja internet õpilasele võimalust ligi pääseda väga paljudele erinevatele audio- ja videofailidele, mida on võimalik kasutada kuulamisoskuse arendamiseks. Lisaks sellele on loodud ka spetsiaalseid kuulamisoskuse programme, kus õpilane peab kuulnud teksti põhjal vastama küsimustele. (Levy 2009: 774-775)

Levy (2009: 775) arvates on rääkimisoskuse arendamisele suunatud arvutilahenduste mitmekesisus kõige suurem. Esiteks tuleb mainida väga mitmesuguseid kanaleid, mille kaudu on võimalik õpetajatel ja õpilastel virtuaalselt häälega vestelda. Siia alla

kuuluvad näiteks Skype ja erinevad veebiseminaride tarkvaralahendused. Lisaks nendel on Payne ja Ross (2005) näidanud, et ka tekstipõhiliste *messenger*-tüüpi suhtluskanalite kasutamine arendab rääkimisoskust vaatamata sellele, et suheldakse üksnes teksti kirjutades. Järgmisena pakub arvutitehnoloogia võimalust õpilasetele oma kõnet salvestada ja seejärel hiljem ise kuulata või siis teistega jagada. Õpetajal on võimalik anda õpilastele suuliseid koduseid ülesandeid. Arendatud on ka selliseid programme, mis kodeerivad teksti kõneks ja vastupidi, kuigi need ei ole kaugeltki veel mitte täiuslikuks arenenud. (Levy 2009: 776)

Alternatiivse ja omapärase lahendusena on Ranalli (2008) leidnud, et keeleõppeks on võimalik kasutada ka arvutimänge, mis algselt ei ole selleks eesmärgiks loodud. Ta on kasutanud selleks arvutimängu *The Sims*, mis võimaldab simuleerida erinevaid elulisi olukordi. Kuigi selles mängus puutuvad õpilased kokku vaid kirjaliku tekstidega, on tema hinnangul sobivaid juhendmaterjale kasutades võimalik õpilaste keeleoskust arendada.

Käesoleva alapunkti kokkuvõtteks võib väita, et arvuti abil keeleõpe on väga mitmekesine valdkond. On olemas mitmesuguseid erinevaid tehnoloogiaid, mida saab kasutada erinevate keeletelementide õppeks. Siiski nähakse tänapäeval arvutit pigem õpetaja toetaja kui asendajana keeleõppes.

1.2. Arvuti keeleõppes rakendamise eelised

Käesolevas alapeatükis käsitletakse peamisi arvuti keeleõppes rakendamisest saadavaid eeliseid. Tuuakse välja peamised pooltargumendid arvuti kasutamiseks keeleõppes. Samuti selgitatakse, kuidas on hübriidõppevormis võimalik arvuti abil ja klassiruumis toimuvat õpet ühendada.

Cubillos (1998) on toonud välja mitmeid eeliseid, mida annab arvuti rakendamine keeleõppes. Esiteks võimaldab see rakendada erinevate õpilaste puhul neile sobivat õppetempot. Tavapärase õppe puhul on õpetajatel keeruline arvestada erinevate õpilaste erineva õppimiskiirusega ning õpetajad peavad üldjuhul lähtuma keskmise õpilase õppimistempot. Selle tulemusena on õppetempo kiiremate õpilaste jaoks liiga aeglane ja aeglasemate õpilaste jaoks liiga kiire. Teiseks suurendab arvuti abil õpe õpilaste vastutustunnet. Kui õpilased peavad arvuti abil individuaalselt õppima, siis lasub vastutus õppe läbimise eest õpilastel endal. Erinevalt klassiruumist toimuvast õppes ei saa õpetaja antud juhul õpilast õppima ergutada, vaid õpilane peab selleks ise

motivatsiooni leidma. Kolmandaks, võimaldavad arvutiprogrammid tavapärase õppega võrreldes kiiremat tagasisidet õpilasele. Paljudel juhtudel on arvuti abil võimalik õpilasel saada kohest tagasisidet oma vigade kohta. See võimaldab muuta õppeprotsessi efektiivsemaks suuremate gruppide puhul, kus õpetajal on vähem võimalusi õpilastega individuaalselt tegeleda ja neile tagasisidet anda. Neljandaks, on arvuti kasutamisega võimalik haarata õpilase mitmeid meeli ja kasutada erinevaid õppemeetodeid, mis muudavad õppeprotsessi vaheldusrikkaks. Mitmekesise õppemetoodika kasutamine suurendab tõenäosust, et õpilane materjali omandab, sest erinevatele õpilastele sobivad erinevad meetodikad.

Arvuti vahendusel toimuv keeleõpe annab õppijale suurema kontrolli õppeprotsessi üle. Lisaks sellele, et õpilane saab valida millise tempoga ta õppematerjali läbib, on enamasti võimalik õpilasel valida ka õppematerjali omandamise järjekorda. Samuti on õpilasel võimalik soovi korral ülesandeid mitu korda läbi teha. Võimalik on ka ülesandeid valida ja teatud ülesandeid vahele jätta. Võrreldes traditsioonilise õppega võimaldab see õppijal rohkem oma õppeprotsessi enda soovide järgi kohandada. Samas ei ole garanteeritud, et selline vabaduse õpilase õppetulemusi parandab, kui kasutatakse ebaotstarbekaid õppestrateegiaid, näiteks korratakse liiga palju õpilasele meeldivaid ja lihtsana tunduvaid harjutusi ja pööratakse teatud teemadele liiga vähe tähelepanu. (Yeh, Lehman 2001: 145)

Arvuti kaudu on õppijal võimalik suhelda inimestega, kes asuvad temast geograafiliselt kaugel. See võimaldab saada näiteks õpet teistes linnades või riikides elavatelt õpetajatelt. Samuti on võimalik arvuti vahendusel õppijal suhelda keelt emakeelena valdavate inimestega, kui neid tema kodukohas vähe on. (Stepp-Greany 2002: 168)

Arvuti kasutamine võimaldab ka õpetajal õpilaste arengut paremini jälgida. Arvutiprogrammide abil õpilaste poolt lahendatud ülesannete tulemustest on enamasti õpetajal väga lihtne kiiresti ülevaadet saada. Erinevalt traditsioonilisest õppest, kus õpetaja saab põhjalikumalt ülevaadet õpilaste oskustest kursuse teatud etappidel toimuvatel teadmiste kontrollil, on arvuti abil toimuva õppekorral õpetajal võimalik saada õppetulemuste kohta oluliselt rohkem infot. Näiteks on õpetajal ülevaade, millised valdkonnad on õpilaste jaoks rohkem probleeme valmistavad, millised on tüüpilised vead jne. Samuti on positiivne, et õpetaja saab sellist infot võrreldes traditsioonilise õppega tunduvalt kiiremini, mis annab talle võimaluse õigeaegsemalt õppeprotsessi mõjutada. (Chapelle 2001: 73)

Võimalusi keelõppe tulemuslikkuse tõstmiseks pakub arvuti vahendusel ja klassiruumis toimuva traditsioonilise õppe ühendamise. Keeleõppes on keele rakendamiseks suhtluses vajalik teatud baasoskuste olemasolu. Näiteks peab õpilastel olema teatud sõnavara, samuti peavad nad vähemalt minimaalsel tasemel valdama grammatikat ja oskama moodustada lauseid. Arvuti abi on võimalik edukalt kasutada sõnavara ja grammatika algtaseme omandamiseks. See annab võimalused viia läbi algajatele hübriidkursuseid, kus baasoskuste arendamisel kasutatakse arvutiprogramme ning tavapärasel klassiruumis toimuva õppe puhul kasutatakse keelt vestluses. Kui õpilased tegutsevad arvutiga individuaaltöö vormis väljaspool klassiruumi, siis võimaldab see klassiruumist toimuvate tundide aega kulutada otstarbekamalt. (Scida, Saury 2006: 519)

Sarnasele seisukohale on jõudnud ka Amaral (2011: 13-14), kes viis USAs läbi intervjuud hispaania ja portugali keele õpetajate seas. Õpetajad tõid välja, et peamiseks takistusteks õpitavat keelt suhtluses kasutada ja õppeeesmärke saavutada on õpilaste vähenenud oskus kasutada õigeid keelelisi vorme. Samal ajal on selliseid vorme klassitunnis problemaatiline õpetada, sest see muudab õpetamise tempo aeglaseks ning vähendab tähenduspõhiste suhtlusülesannete jaoks jäävat aega. Tavaline lahendus on, et klassiruumis toimuva õppetöö aega kasutatakse ikkagi tähenduspõhisteks ülesanneteks ning baasoskuste omandamine jäetakse õpilastele iseseisvaks koduseks tööks. Õpetajad leidsid, et arvutite kasutamine on siinkohal heaks alternatiiviks, mis aitab kaasa baasoskuste arendamisele. Nad pidasid arvuti kasutamist otstarbekaks kuulamisoskuse ja keelevormide õpetamisel.

Arvuti vahendusel toimuva õppe positiivseks küljeks tuleb lugeda ka selle meeldivat ja motiveerivat mõju keeleõppijatele. Johnson ja Heffernan (2006: 64) väidavad, et arvuti kasutamine õppeprotsessis toob õppimise vaheldust, mis muudab seda huvitavamaks ja vähendab õpilast tüdimust. Tänu sellele on õpilaste motivatsioon kõrgem ning nad teevad suuremaid pingutusi.

Sadeghi ja Soltanian (2010) on võrdlevalt uurinud keeleõppijate motiveeritust arvuti abil toimuva ja traditsioonilise õppe puhul. Selleks viisid nad Semnani Ülikoolis läbi eksperimendi, kus pooled inglise keelt õppivad üliõpilased õppisid arvuti abil ja pooled traditsioonilise metoodikaga. Pärast õppe läbimist küsitleti õpilasi nende motivatsiooni kohta. Tulemused kinnitavad asjaolu, et arvuti abil õppe puhul olid õppijate rahulolu ja motivatsioon kõrgemad. Kõik arvuti abil õppijad olid nõus seda kursust soovitama ka teistele. Arvuti abil õppijad pidasid motiveerivaks eelkõige võimalust õppeprotsessi

enda kontrolli all hoida. Nende jaoks on oluline, et on võimalik otsustada õppimise aja, koha, tempo ja ülesannete läbimise järjekorra üle. Samuti pidasid õpilased väga motiveerivaks kiiret tagasisidet arvuti abil õppimisel.

Käesoleva alapeatüki tulemused näitavad, et arvuti kasutamisel keeleõppes on mitmeid eeliseid, mis kõige enam on seotud õppeprotsessi paindlikkuse ja kiire tagasiside võimalustega. Samuti on oluline selle meetodi kasutamise motiveeriv mõju õpilastele. Arvuti abil ja klassiruumis toimuvat õpet on võimalik edukalt ühendada, kusjuures arvuti abil toimuvat õpet soovitatakse rohkem kasutada baasoskuste omandamiseks.

1.3. Arvuti keeleõppes rakendamise tulemuslikkus

Käesolevas alapeatükis antakse ülevaade erinevate uuringute tulemustest, millega on hinnatud arvuti keeleõppes rakendamise tulemuslikkust. Enamus selliseid uuringuid on läbi viidud põhimõttel, kus omavahel võrreldakse arvuti abil ja traditsioonilise õppe rakendamisel saadavaid õppetulemusi. Alapeatüki lõpus käsitletakse peamisi nimetatud uuringud puuduseid.

Nagata ja Swisher (1995) on võrrelnud kahte erinevat tüüpi arvutiprogrammide kasutamist grammatika õpetamisel. Esimesel juhul rakendati tarkvara, mis üksnes osutab õpilaste vigadele grammatikaharjutustel. Teisel juhul kasutati tarkvara, mis suutis anda õpilastele detailsemat tagasisidet viidates konkreetsetele grammatikareeglitele, mille vastu õpilased eksisid. Nimetatud programme kasutati Pittsburghi Ülikoolis jaapani keelel õppel. Hiljem õpilaste seas läbiviidud grammatikatestide tulemused näitasid, et teist tarkvara kasutanud õpilased tegid grammatikavigu vähem.

Al-Seghayer (2001) uuris arvuti kasutamise mõju keeleõppijate sõnavara arendamisel. Antud juhul kasutati multimeediat piltide ja videote vormis uute sõnade omandamisel. Uuringu sihtrühmaks olid USAs elavad immigrandid, kes õppisid inglise keelt. Pärast õppeprotsessi lõppu testiti õpilast sõnavara nii valikvastustega kui ka aktiivset teadmist kontrollivate testidega. Samuti küsitleti õpilasi nende arvamuse kohta erinevate õppemeetodite kasulikkusest. Uuringu tulemused näitasid, et kõige paremaid tulemusi saadi siis, kui sõnade õppimisel kasutati videoid. Sellele järgnesid tulemuste poolest piltide põhjal õppijad ning kõige kehvemaid tulemusi saadi siis, kui sõnavara õppimine toimus vaid teksti põhjal. Ka õppijate hinnangud õppemeetodite kohta kinnitasid asjaolu, et videote kasutamine õppeprotsessis on nende jaoks kõige kasulikum.

Tozcu ja Coady (2004) on leidnud, et lisaks sõnavara omandamisele aitab arvuti abil õppimine arendada ka lugemisel tekstide mõistmist ning tõsta lugemiskiirust. Ülikooliks ettevalmistumisel inglise keelt võõrkeelena õppinute peal läbiviidud katsete tulemused näitasid, et arvutiprogrammide kasutamise korral suurenes oluliselt omandatud sõnavara maht. Lisaks sellele suutsid arvutit kasutanud õpilased tekste kiiremini lugeda ning nende sisust paremini aru saada.

Klickaya ja Krajka (2010) on seisukohal, et lisaks sellele, et arvuti kaasamisega õppeprotsessi omandavad õpilased sõnavara paremini, on sellisel viisil omandatud sõnavara ka püsivam. Nimetatud autorid uurisid inglise keele õppimist Türgi üliõpilastel. Sealjuures testisid nad arvutiprogrammide kasutanud üliõpilaste ja kontrollgrupi sõnavara nii vahetult pärast kursuse läbimist kui ka kaks kuud hiljem. Tulemused näitasid, et vahetult pärast kursuse lõppu oli arvutit kasutanud üliõpilaste sõnavara rohkem arenenud. Kaks kuud hiljem läbiviidud kordustesti tulemuste järgi oli aga kahe grupi vaheline erinevus veelgi suurem. See tähendab, et arvutit kasutanud õpilased olid õpitust vähem unustanud ehk nende puhul olid saavutatud õpitulemused püsivamad.

Sõnavara omandamine arvuti kaudu õppimisel võib toimuda ka õpilaste vahelise virtuaalse suhtluse vormis. Fuente (2003) võrdles sõnavara omandamist virtuaalsetes ja reaalsetes õpperühmades hispaania keelt õppivatel üliõpilastel. Virtuaalsetes õpperühmades toimus õpilaste vahel vaid kirjalik tekstipõhine suhtlus. Tegemist oli üliõpilastega, kelle jaoks oli see teine semester hispaania keelt õppida. Uurimistulemused näitavad, et reaalsete õpperühmade puhul omandatakse uusi sõnu nii kirjalikus kui suulisel vormis paremini. Nimetatud tulemuste põhjal võib väita, et sõnavara areneb suuliselt näost-näku suhtlemisel paremini kui arvuti kaudu tekstipõhiselt suheldes. Käesoleva töö autori arvates ei tähenda need tulemused, et arvutit ei oleks otstarbekas sõnavara arendamisel kasutada. Selle asemel tuleb neid tõlgendada, kui seisukohta, et arvuti kaudu õppimine ei tohiks reaalset suhtlust asendada vaid peaks seda vaid täiendama.

Sadeghi ja Soltanian (2010) on võrdlevalt uurinud lugemiseoskuste arengut arvuti abil toimuva ja traditsioonilise õppe puhul. Selleks viisid nad Semnani Ülikoolis läbi eksperimendi, kus pooled inglise keelt õppivad üliõpilased õppisid arvuti abil ja pooled traditsioonilise metoodikaga. Nii enne kui pärast kursust testiti õpilaste loetud tekstidest arusaamist. Tulemused näitavad, et arvuti abil toimunud õppekorral arenes õpilaste

tekstist arusaamise oskus rohkem. Täiendavalt küsiti ka õpilaste arvamust arvuti abil toimuvast õppest saadavate kasude kohta. Kõik arvuti abil toimuvast õppes osalenud leidsid, et selline metoodika arendas nende lugemisoskust. Lisaks sellele leidsid kursusel osalenud, et kasutatav arvutitarkvara arendas nende sõnavara. Samal ajal ei olnud nad seisukohal, et see arendas nende grammatikaoskust.

Huang ja Liou (2007) on kasutanud lugemisoskuse ja sõnavara arendamisel sõnade esinemissageduse põhjal õpilaste jaoks sobivaid lugemistekste valivaid programme. Nad kasutasid sellist tarkvara Taivani inglise keelt õppivate üliõpilaste seas. Tulemused näitavad, et tarkvara abil sobivate tekstide valik arendas üliõpilaste sõnavara ja lugemisoskust. Ka õpilaste endapoolne hinnang selliselt valitud tekstide kasulikkusele nende jaoks oli kõrge.

Chikamatsu (2003: 117-121) on uurinud arvutikasutamise mõju kirjutamisoskusele jaapani keele õppimisel. Õppijad kasutasid tarkvara, mis parandas keelevigu ja aitas hieroglüüfide kirjutamisel. Uuringus hinnati selle tarkvara kasutamise mõju ülikoolis jaapani keelt võõrkeelena õppivatel teise ja kolmanda kursuse üliõpilastele. Sealjuures hinnati nii nende sõnavara kui ka kirjandi kirjutamise oskust. Uuringu tulemused näitasid, et arvutitarkvara kasutamise tulemusena paranes üliõpilaste sõnavara ning samuti kirjutati vähemate keelevigadega kirjandeid. Sealjuures oli tarkvara kasutamise mõju kõige suurem eelnevalt keskmise keeleoskuse tasemega üliõpilastel ning madalam nõrgema ja tugevama keeleoskuse tasemega üliõpilastel.

Eelmisega sarnaseid tulemusi on saanud Mohhamadi jt. (2011), kes on kasutanud tekstiredaktori õigekeelsuskontrolli inglise keele kirjalike tekstide kirjutamise oskusel Iraani üliõpilastele. Sealjuures kasutati õppetarkvarana Microsoft Word 2010. Nimetatud programmi kasutamine toimus nii klassiruumis kui ka õpilastele iseseisva tööna. Tulemused näitavad, et arvuti abi kasutanud õpilaste kirjutamisoskused olid pärast kursuse lõppu paremad. Seega ei on võimalik saada positiivseid tulemusi ka tavapärase kontoritarkvara kasutamisega ilma spetsiifilisi keeleõppeprogramme rakendamata.

Mitra jt. (2003) on uurinud arvutiprogrammide kasutamise mõju võõrkeele hääldusele. Nad viisid Indias läbi inglise keele kursuse, kus õpilased vaatasid arvutist videoid, kasutasid sõnavara ja grammatika õppeprogramme ning lisaks sellele veel häälduse arendamise mõeldud tarkvara. Sealjuures võimaldas sama tarkvara ka õpilaste hääldust

hinnata, kuid täiendavalt kasutati häälduse hindamisel ka õpetajaid. Antud uuringu tulemused näitasid, et hääldus paranes õpilastel, kes kasutasid õppeprotsessis arvutit, kuid arvutit mittekasutanutel see ei paranenud.

Sarnaseid tulemusi arvutiprogrammide kasutamise positiivsest mõjust õpilaste hääldusele on saanud Kim (2006). Tema katsetas arvuti abil inglise keele õpet Korea üliõpilastel. Kursusel osalejad kasutasid õppetarkvara, kus nad said kuulata inglisekeelsete lausete hääldust ning õpilased pidid nimetatud lauseid kordama. Seejärel arvutiprogramm hindas õpilaste häälduse korrektsust, mis võimaldas õpilastel katsetamise teel oma hääldust parandada. Erinevalt Mitra jt. (2003) kasutati antud uuringus õpilaste hääldusoskuse hindamisel vaid inimeste poolt antud hindeid, sest arvuti poolt antud hinnangud korreleerusid inimeste poolt antutega vaid nõrgalt. Tulemused näitasid, et tarkvara kasutamise puhul õpilaste hääldus paranes.

Scida ja Saury (2006: 519) on võrrelnud arvuti- ja tavaõppes koosneva hübriidõppe ja arvutiõppe tulemusi hispaania keele õpetamisel Virginia Ülikooli üliõpilastele. Tegemist oli algajatele mõeldud kursustega. Kursuste tulemuslikkust võrreldi nii õpilastele kursuse lõpus pandud hinnetega, kui ka õpilaste enda poolt antud hinnangutega kursuse kohta. Tulemused näitasid, et hübriidõppe korral olid õpilaste hinded kursuse lõpus paremad, sest hübriidõppe korral sai hinde A 58% õpilasest ja tavaõppel 32% õpilastest. 94% õpilastest nõustus, et kasutatud programm aitas neil paremini sõnavara omandada. 76% oli arvamusel, et pärast arvutiprogrammi abil sõnavara omandamist olid nad klassiruumis vestlustes enesekindlamad. Käesoleva töö autori arvates tuleb antud uuringu tulemuste puudusteks pidada selle subjektiivsust, sest mõlema gruppi hindamiseks ei kasutatud standardiseeritud testi.

Positiivseid tulemusi arvuti kasutamisel keeleõppes on leitud ka arvutimängude rakendamise puhul keelõppe otstarbel. Ranalli (2008) on uurinud arvutimängu *The Sims* edukust inglise keele õpetamisel. Tulemused näitasid, et antud mängu abil on võimalik parandada õpilaste sõnavara. Samal sõltusid õpilaste tulemused olulisel määral sellest, milliseid lisamaterjale kasutati. Väheste lisamaterjalide kasutamise korral oli mängu mõju sõnavara omandamisele tagasihoidlik.

Felix (2008: 146-150) on toonud välja peamised varasemate arvuti abil keeleõppe efektiivsuse kohta tehtud uurinute puudused:

- õppeprotsessi vähene kirjeldatus;

- varasemate uuringute tulemuste mitteamvestamine;
- väiksed valimid;
- õppetulemuste pealiskaudne hindamine.

Kuna arvuti kasutamine keele õppes võib toimuda väga mitmel erineval viisil, siis on selleks, et oleks võimalik hiljem töö tulemusi teiste uuringute omadega võrrelda, vaja täpselt kirjeldada, milles seisnes arvuti kasutamine uuritud õppeprotsessi juures. Samuti on väga oluline kirjeldada õppeprotsessi konteksti, mis on kursuse eesmärk ja maht, kes on õppijad, millised nende eelnevad teadmised. Varasemate uuringute tulemuste arvestamine on oluline selleks, et antud teemaliste uuringute puhul on esinenud küllaltki palju dubleerimist. Kui eelnevalt selgitada välja, milliseid teemasid on juba uuritud, siis on selle tulemusena võimalik püstitata uudseid uurimisküsimusi, mis toetudes olemasolevatele teadmistele laiendavad teaduslikku arusaama antud teema kohta. Väikeste valimite probleem on teatud ulatuses loomulik, sest sageli on võimalik eksperimente korraldada vaid pilootprogrammide raames, mille puhul on tüüpiliselt osalejate arv väike. Samal ajal tuleb väikeste valimite põhjal hoiduda järelduste tegemisest suhteliselt nõrkade statistiliste seoste põhjal. Samuti on vajalik astuda samme tulemuste täpsuse ja usaldusväärsuse tagamiseks. Õppetulemuste pealiskaudse hindamise väljendub selles, et mitmetel juhtudel on uuringutes kasutatud testid olnud suhteliselt väikesemahulised või õpitulemusi kitsarinnaliselt hindavad (näiteks ainult valikvastustega testide kasutamine). Samuti ei ole paljudel juhtudel võetud arvesse õpilaste kursuse-eelset keeleoskuse taset ja selle arengut kursuse jooksul. (Felix 2008: 146-150)

Kokkuvõtvalt võib väita, et väga paljude erinevate uuringute tulemused näitavad, et arvuti abil toimuv keeleõpe on efektiivne ning sellega on võimalik saada paremaid tulemusi võrrelduna traditsioonilise õppega. Arvuti abil toimuva õppe positiivsed tulemused on leidnud kinnitust nii grammatika, sõnavara, lugemise, kirjutamise kui ka häälduse õppimisel.

2. ARVUTI KASUTAMISE MÕJU EESTI KEELE ÕPPETULEMUSTELE

2.1. Arvuti kasutamine eesti keele õpetamisel Ida-Virumaa töötutele

Käesolevas töös uuritakse, kuidas arvuti kasutamine eesti keele õpetamisel mõjutab Ida-Virumaa töötute õppetulemusi. Tegemist on sihtrühmaga, kelle puhul eesti keele madal oskus takistab töökoha leidmist. Seetõttu on tegemist kõrgelt motiveeritud õppijatega, kelle puhul keeleoskuse parandamine on eluliselt vajalik. Samuti tunnevad nad kursust läbiviinud õpetaja hinnangul tõsist huvi eesti keele ja kultuuri vastu. Seetõttu on neil kõrge motivatsioonitase, mida kinnitas ka koolitust andnud õpetajate hinnang. Keeleõppijate kõrge motiveeritus on vajalik tõeste uurimistulemuste saamiseks, sest vastasel juhul võiks õppijate vähene huvi arvuti kasutamise eeliseid vähendada. Kursusel osales 21 õpilasest ning õpe toimus kahes rühmas, ühes rühmas oli 10 ja teises 11 õpilast. Kursusel osalejate vanus oli vahemikus 16-62 aastat. Sealjuures 2 õpilast olid nooremad kui 18 aastat, 7 õpilast vanuses 19-30 aastat, 6 õpilast vanuses 21-40 aastat, 3 õpilast vanuses 41-50 aastat, 2 õpilast vanuses 51-60 aastat ja 1 oli vanem kui 60 aastat. Seega oli valdavas enamuses tegemist täiskasvanud õppijatega.

Tegemist oli eesti keele B1 tasemekoolitusega, mille maht oli 120 akadeemilist tundi. Koolituse eesmärgiks oli:

- pakkuda eesti keelest erineva emakeelega töötajatele võimalust omandada igapäevaseks ja ametialaseks toimetulekuks vajalikul tasemel eesti keele oskust;
- arendada suulist ja kirjalikku eneseväljendusoskust, sh erialakeele osas;
- valmistada kursusel osalejad ette B1 taseme keeleksami sooritamiseks.

Erinevaid keeleoskustasemed on kujutatud joonisel 1.

A		B		C	
algtasemel keelekasutaja		iseseisev keelekasutaja		vilunud keelekasutaja	
／	＼	／	＼	／	＼
A1	A2	B1	B2	C1	C2
(läbimurre)	(esmane keeleoskus)	(suhtlus- lävi)	(edasijõud- nu tase)	(vaba suhtluse pädevus)	(haritud emakeele- kõneleja tase)

Joonis 1. Euroopa Nõukogu keeleoskustasemed (Haridus- ja teadusministeerium 2007: 24)

Keele oskuse B1 taseme puhul on tegemist iseseisva keeleoskaja madalama tasemega. Nimetatud tase vastab suhtlusläve tasemele. See tähendab, et inimene on võimeline mõistma kõike olulist talle tuttavatel teemadel, nagu töö, kool, vaba aeg jm. Selle tasemega keeleoskaja saab enamasti hakkama välisriigis, kus vastavat keelt räägitakse. Välisriigis hakkama saamise juures mõeldakse siin keele valdamist turisti jaoks vajalikul tasemel. B1 tasemel keeleoskaja oskab koostada lihtsat teksti tuttavatel või enda jaoks huvipakkuval teemal. Sealjuures oskab kirjeldada kogemusi, sündmusi, unistusi ja eesmärgi ning lühidalt põhjendada-selgitada oma seisukohti ja plaane. (Haridus- ja teadusministeerium 2007: 25)

Antud kursusel käsitleti mitmesuguseid inimese igapäeva eluga seotud teemasid, milleks on loetletud alljärgnevalt.

- Isikinfo. Senine tegevus. Perekond ja sugulased.
- Õppimisvõimalused, haridus, erialad, elukutsed. Kvalifikatsiooninõuded. Õppe ja tööga seotud informatsioon.
- Kodu ost ja müük. Sellega seotud probleemid. Mida saab koos ette võtta kodukoha keskkonna parandamiseks.
- Kodune majapidamine ja kodune tööjaotus.
- Pangatoimingud. Post. Telefon. Mobiilside ja noored. Teenindused, suhtlemine teenindusasutustes.
- Harrastused, meelelahutus, kultuurisündmused, sport. Tähtpäevad ja kombid. Minu perekonna traditsioonid.

- Marsruudi ja Transpordi Valimine. Reisimine. Liiklusmärgid ja – juhised. Probleemolukordade lahendamine.
- Eesti ja teised riigid. Maailmajaod, veekogud, maastikuvormid; rahvastik; loodus kliima, maavarad. Ökoloogia.
- Haiguste kirjeldamine. Toitumine hädaolukorras: ühenduse võtmine päästeametiga, info andmine telefonitsi.
- Eesti haldusjaotus. Riigi valitsemine. Hariduselu probleemid. Lühiülevaade Eesti ajaloost. Looduse kultuuriajaloost.
- Toitumisharjumused. Tervislik toit. Söögikohad , väljas söömine. Lauakombed.
- Sõprus ja tutvus. Rollid ja suhted perekonnas. Armastus ja abielu: noor perekond, lapse sünd ja kasvatamine. Suhtlemine ja internet.

Arvuti kasutamise puhul kasutati kahte erinevat tarkvara: audiovisuaalset kursust „Eesti keel ja meel“ ning sõnavara omandamiseks mõeldud eesti keele e-õppe programmi.

Kursus „Eesti keel ja meel“ sisaldab filmi, auditiivseid dialooge, hääldusõpetuse materjale, grammatikaõpikut, harjutusi ning sõnavara. Kursus põhineb keeleõppe kommunikatiivsel meetodil – kuulamis- ja kõneoskusi aitavad arendada filmi- ja auditiivsed materjalid, mida toetab foneetika- ja grammatikaharjutuste süsteem. Kursuse aluseks on 57minutiline õppefilm, mis tutvustab Eestit ja Eesti kultuuri. Filmi võib vaadata tervikuna, kuid õppe-eesmärkidel on film jagatud 30 episoodiks, mis on varustatud subtiitritega, subtiitrite tõlkega ja sõnaraamatuga. (Pangloss 2013)

Nimetud kursusel kasutati antud programmist erinevaid teemasid, mis on loetletud alljärgnevalt.

- Võõras linnas. Teema juures vaadati episoodi 1 keskpaigast ja kuulati lõunaestikeelset teejuhatust ning prooviti sellest aru saada. Samuti vaadati ilma subtiitriteta ja lasta üles kirjutada teejuhatusega seotud fraase.
- Reisimine. Selle teema käsitlemise käigus võiks vaadati episoodi 1, milles Nicolas saab Eestisse ja arutati, mida on vaja riiki saabumisel. Samuti arutleti seda episoodi vaadates arutada maanteel hääletamise üle, leiti selle negatiivsed ja positiivsed küljed ja ohud. Järgnevalt vaadati episoodi 4 algust ja arutleti, mis peaks rändajal seljakotis olema, mis asjad võiks Nicolas’l seljakotis olla.
- Kuhu Eestis minna. Vaadati episoodi 1 algust ja arutada, mis asjad teema ülesandest 2 võiks Nicolas’l seljakotis olla. Samuti vaadati episoodi 6 ja leiti lisainfot Matsalu looduskaitseala kohta.

- Loodus. Anti õpilastele ülesanne kursuses näidatud piltide ja võtte kohta Eestimaa läänerranniku loodusest, talu- kui linnamaastikke valida nendest üks kohta ja leida selle kohta lisainfot.
- Eestimaa kaunid paigad. Kasutati pilet ja võtteid linnadest (Viljandi, Tartu, Pärnu, Kuressaare, Tallinn) ja maakohtadest (nt Kurgja, Olustvere jt mõisad). õpilased valisid ühe kohtadest ja otsisid selle kohta leida lisainfot.

Teiseks kasutatavaks programmi oli aadressil <http://els.leveranse.com/index.php> asuv eesti keele e-õppeprogramm, mis on mõeldud sõnade õppimiseks. Nimetatud programmist kasutati koolitusel järgmisi teemasid:

- kodu ja pere,
- suhted ja omadused (omadussõnade ja määrsõnade õpetamisel),
- tegevused (olevik),
- sport ja vaba aeg,
- inimene ja tervis.

Klassiruumis toimus sõnade õppimine kuulamise vormis, soovi korral tegid õpilased programmiga kodus kirjutamise harjutusi.

Lisaks nendele kahele programmile anti iga nädal õpilastel kodutöö. Selles oli vaja leida internetist ühe läbitud teema kohta midagi huvitavat.

Seega kasutati antud koolitusel arvutit kõige enam kuulamisõnna arendamisel ja sõnavõrre õppimise. Samuti olid arvutiprogrammid mitmetel juhtudel aluseks vestluse arendamisel klassiruumis, mis näitab, et arvutit kasutati õppeprotsessis integreeritult tavaõppega. Lisaks kasutati arvutiõpet ka kirjutamisõnna arendamisel, seda koduülesannete vormis.

2.2. Uurimismetoodika

Selleks, et selgitada välja, kuidas arvuti kasutamine mõjutas eesti keele õppimise tulemuslikkust, võrreldi õppetulemusi kahes grupis. 21st õpilasest kasutati arvutit vaid ühes 10-liikmelises grupis, teine 11-liikmeline grupp arvutit ei kasutanud. Arvuti kasutamise mõju väljaselgitamiseks võrreldakse omavahel kahe grupi tulemusi.

Gruppide omavaheliseks võrdlemiseks kasutati keeleõskuse testi. Tegemist on eesti keele tasemetestiga, mis on toodud lisas 1. Test koosneb 50 valikvastustega küsimusest, kus vastajal on valida nelja vastusevariandi vahel. Iga õige vastus annab ühe punkti.

Testi küsimused on sõnavormide kohta, vastaja peab lauses olevasse lünka valima grammatiliselt õige sõnavormi.

Test viidi läbi kaks korda.: koolituse alguses ja koolituse lõpus. Koolituse lõpus ja koolituse alguses tehtud testide tulemuste erinevus näitab õpilaste keeleoskuse arengut koolitusel. Selleks, et selgitada välja, milline oli arvuti kasutamise mõju keeleõppe tulemuslikkusele, on vaja võrrelda mõlema grupi koolituse lõpus ja alguses tehtud testide tulemuste erinevusi. Nimetatud erinevuste erinevuse testimiseks kasutatakse t-testi. Juhul, kui selle tulemused näitavad, et arvutit kasutanute grupi puhul oli koolituse lõpus ja alguses tehtud testide tulemuste erinevus statistiliselt oluliselt suurem samast erinevusest arvutit mittekasutanute grupis, siis saab järeldada, et arvuti kasutamine aitab olulisel määral kaasa keeleõppele.

2.3. Arvuti keeleõppes rakendamise testi tulemused

Kokkuvõtte testide tulemustest on toodud tabelis 1.

Tabel 1. Keelioskuse testi tulemused

Test	Näitaja	Arvutikasutajad	Kontrollgrupp	Erinevus
Test koolituse alguses	Keskmine	17,10	16,55	0,55
	Standardhälve	4,91	2,77	2,14
	Mediaan	16,00	16,00	0,00
	Miinum	11,00	12,00	-1,00
	Maksimum	28,00	21,00	7,00
Test koolituse lõpus	Keskmine	40,70	32,73	7,97
	Standardhälve	6,04	4,29	1,75
	Mediaan	44,00	34,00	10,00
	Miinum	31,00	27,00	4,00
	Maksimum	49,00	41,00	8,00
Testide erinevus	Keskmine	23,60	16,18	7,42
	Standardhälve	4,43	3,12	1,31
	Mediaan	21,00	17,00	4,00
	Miinum	18,00	11,00	7,00
	Maksimum	31,00	22,00	9,00

Allikas: autori koostatud

Nii arvuti kasutajate grupp kui ka kontrollgrupp oli esimese testi tulemuste poolest ligikaudu võrdsed. Arvutikasutajate grupis oli keskmine tulemus 17,10 ja kontrollgrupis 16,55 punkti. Testidest t-testiga nimetatud keskmiste erinevust, ilmneb, et see ei ole statistiliselt oluline ($t=0,3229$, $p=0,7503$). Esimese testi tulemuse mediaani poolest on mõlemad grupid võrdsed. Arvutikasutajate grupi mõnevõrra suurem esimese testi

keskmine tuleneb ühest õpilasest, kelle puhul selle testi tulemus oli 28 punkti, mis on märgatavalt parem ülejäänud õpilastest, sest paremuselt teine tulemus oli 21 punkti. Sellele viitab ka asjaolu, et arvutikasutajate grupi testi tulemuste standardhälve on kõrgem (arvutikasutajad 4,91 ja kontrollgrupp 2,77). Eelpool toodud tulemuste põhjal võib järeldada, et esialgne keeloskuse tase mõlemas grupis oli võrdne.

Koolituse lõpus läbiviidud testi tulemused on arvutikasutajatel paremad. Nende puhul oli teise testi keskmine tulemus 40,70 punkti ja kontrollgrupil 32,73 punkti. Testidest t-testiga nimetatud keskmiste erinevust, ilmneb, et see on statistiliselt oluline ($t=3,5124$, $p=0,0023$). Ka teiste testi mediaan on arvutikasutajate grupis kõrgem (arvutikasutajad 44 ja kontrollgrupp 34). Arvutikasutajate grupis ulatuseid testi tulemused 31st 49ni ja kontrollgrupis 27st 41ni. Sealjuures oli arvutikasutajate grupis 5 õpilast ehk 50% grupi õpilaste arvust, kellel selle testi tulemus oli parem parimast kontrollgrupi parimast tulemusest. Seega näitavad tulemused, et koolituse lõpus oli arvutit kasutanud õpilaste keeleoskus parm.

Kui võrrelda kahe testi tulemuste erinevust, siis oli see arvutikasutajatel keskmiselt 23,60 punkti ja kontrollgrupis 16,18 punkti. Testidest t-testiga nimetatud keskmiste erinevust, ilmneb, et see on statistiliselt oluline ($t=4,4705$, $p=0,0003$). Ka kahe testi tulemuste erinevuse mediaan oli arvutikasutajate grupis suurem (arvutikasutajatel 21 ja kontrollgrupis 17). Arutikasutajate grupi testitulemused paranesid koolituse jooksul 18-31 punkti ja kontrollgrupis 11-21 punkti. Sealjuures 7 arvutikasutajate grupi kuulunud õpilasel paranesid tulemused vähemalt 21 punkti võrra ehk sama palju kui kontrollgrupi parimal õpilasel. Seega näitavad nimetatud tulemused, et arvuti kasutamisel arenes õpilaste keeleoskus suuremas ulatuses.

Selleks, et kontrollida, kas testide tulemused võivad olla mõjutatud arvutikasutajate grupi kuulunud ühest oluliselt parema algtasemega õpilasest, jätame selle õpilase tulemused kõrvale ja kordame eelnevat analüüsi. Testide tulemuste kokkuvõte on toodud tabelis 2.

Tabel 2. Keeleoskuse testi tulemused (üks vaatlus välja jäetud)

Test	Näitaja	Arvutikasutajad	Kontrollgrupp	Erinevus
Test koolituse alguses	Keskmine	15,89	16,55	-0,66
	Standardhälve	3,26	2,77	0,49
	Mediaan	16,00	16,00	0,00
	Miinum	11,00	12,00	-1,00
	Maksimum	20,00	21,00	-1,00
Test koolituse lõpus	Keskmine	39,78	32,73	7,05
	Standardhälve	5,61	4,29	1,32
	Mediaan	40,00	34,00	6,00
	Miinum	31,00	27,00	4,00
	Maksimum	47,00	41,00	6,00
Testide erinevus	Keskmine	23,89	16,18	7,71
	Standardhälve	4,59	3,12	1,47
	Mediaan	25,00	17,00	8,00
	Miinum	18,00	11,00	7,00
	Maksimum	31,00	22,00	9,00

Allikas: autori koostatud

Ilmneb, et tulemused sellest märkimisväärselt ei muutu. Pärast ühe vaatluse välja jätmist arvutikasutajate grupist on selle esialgne tase veidi madalam. Keskmine esimese testi tulemus arvutikasutajatel on 15,89 ja kontrollgrupis 16,55. Siiski t-test näitab, et nimetatud erinevus ei ole statistiliselt oluline ($t = 0,4875$, $p = 0,6318$). Kahe grupi esimese testi standardhälbed on nüüd võrdsemad (arvutikasutajatel 3,29 ja kontrollgrupil 2,77). Seega võib väita, et endiselt on mõlema grupi algne keeleoskust tase võrdne.

Koolituse lõpus läbiviidud testi keskmine tulemus arvutikasutajatel on nüüd 39,78 punkti ja kontrollgrupil endiselt 32,73 punkti. T-testi tulemused näitavad, et nimetatud erinevus on statistiliselt oluline ($t = 3,1882$, $p = 0,0051$). Seega on ka antud juhul arvuti kasutamise korral koolituse lõpus keeleoskus parem.

Kahe testi tulemuste erinevus on arvutikasutajatel 23,89 punkti ja kontrollgrupil 16,18. T-testi tulemused näitavad, et nimetatud erinevus on statistiliselt oluline ($t = 4,4561$, $p = 0,0003$). Seega kehtib endiselt tulemus, et arvuti kasutamisel arenes õpilaste keeleoskus suuremas ulatuses.

2.4. Järeldused arvuti keeleõppes rakendamise mõjude kohta

Eelmises peatükis läbiviidud testide tulemused näitasid, et arvutikasutamise puhul oli õpilaste keeleõpe tulemuslikum, sest nende keeleoskus arenes rohkem. Nimetatud tulemused on kooskõlas varasemate uurimistulemustega, sest väga paljude erinevate

uuringute tulemused on näidanud, arvuti kasutamise positiivset mõju keeleõppele. Sarnaselt Al-Seghayer (2001) poolt saadud tulemustega kinnitavad käesoleva uuringu tulemused videote ja piltide kasutamise positiivset mõju keeleõppe tulemuslikkusele.

Käesolevate uurimistulemuste põhjal on tähelepanuväärne asjaolu, et testi tulemused mõõtsid õpilaste grammatikaoskust. Samal ajal arvuti kasutamise eesmärgiks antud kursusel ei olnud mitte grammatikaharjutused, vaid kuulamis-, sõnavara- ja kirjutamisharjutused ning internetist info otsimine. Vaatamata sellele andis arvuti kasutamine positiivseid tulemusi teises keeleoskuste valdkonnas. Autori arvates viitavad need tulemused asjaolule, et arvuti kasutamine arendab õpilaste keeleoskust komplekselt ja mitmetes valdkondades.

Käesoleva töö tulemuste tõlgendamisel tuleb arvestada veel sellega, et antud koolitustel kasutati hübriidõpet, kus arvuti kasutamine oli tihedalt integreeritud tavaõppega, näiteks kasutati seda mitmetel juhtudel alusena õpilaste suulise vestluse arendamisel. Scida ja Saury (2006: 519) on saanud tulemusi, et hübriidõppe puhul on arvuti kasutamise positiivne mõju suurem. Seega võib oletada, et juhul kui arvutiõpe oleks toimunud rohkem individuaaltööna siis ei oleks see nii häid tulemusi andnud.

KOKKUVÕTE

Arvuti abil keeleõpe on lai mõiste, mis hõlmab endas väga mitmesuguste meetodite ja erineva tarkvara kasutamist keeleõppes. See võib sisaldada endas nii ainult arvuti abil toimuvat õpet kui ka hübriidõpet, mille korral on arvuti abil õpe ühendatud tavaõppena. Peamised vahendid mida arvuti abil keeleõppes kasutatakse on spetsiifilised keeleõppeprogrammid, elektroonilised sõnastikud, audio- ja videofailid ja muu multimeedia, veebipõhised õppekeskkonnad ja internet kui infoallikas. Arvuti abil toimuvate keeleõpet on võimalik rakendada paljudes erinevates keeleõppe valdkondades. Peamised nendest on grammatika, sõnavara, lugemise, kirjutamise, häälduse, kuulamise ja rääkimise õpetamine.

Arvuti kasutamisega on võimalik keeleõpet mitmel viisil rikastada. Esiteks annab see võimaluse õppeprotsessi rohkem õpilaste individuaalsetele iseärasustele kohandada. Võimalik on erinevatel õpilastel kasutada oma tasemele vastavaid harjutusi, samuti saab õppija valida endale sobiva tempo. Samuti on paljudel juhtudel võimalik õpilasel valida ka õppematerjali omandamise järjekorda. Teiseks annab arvuti kasutamine häid võimalusi õppeprotsessi jälgimiseks ning tagaside andmiseks. Arvuti kasutamine keeleõppes võimaldab anda õpilastele efektiivset individuaaltööd. Kui seda kasutatakse näiteks grammatika ja sõnavara õppimiseks, siis on sellega võimalik jätta keelekursustel rohkem klassiruumi aega kommunikatiivseks harjutusteks.

Väga paljude uuringute tulemused on leidnud, et arvuti kasutamine annab võrreldes traditsioonilise õppega paremaid tulemusi. See kehtib nii grammatika, sõnavara, lugemis-, kuulamis- ja kirjutamisoskuse ning ka häälduse puhul. Samal ajal on paremaid tulemusi andnud hübriid õpe võrrelduna puhtalt arvutipõhise õppega.

Käesolevas töös viidi läbi eksperiment arvuti abil keeleõppe kohta Ida-Virumaal toimunud töötute keeleõppe koolitusel. Tegemist oli eesti keele B1 taseme koolitusega, kus osales 21 õpilast 16-62 aastat. Õpe toimus kahes grupis, kus üks grupp kasutas arvutit ja teine mitte. Arvuti abil keele õppes kasutati kahte erinevat tarkvara: audiovisuaalset kursust „Eesti keel ja meel“ ning sõnavara omandamiseks mõeldud eesti keele e-õppe programmi. Arvuti abil õpe oli suunatud kõige enam kuulamisoskuse ja sõnavara arendamisele. Lisaks kasutati arvutiõpet ka kirjutamisoskuse arendamisel, seda koduülesannete vormis. Samuti olid arvutiprogrammid mitmetel juhtudel aluseks

vestluse arendamisel klassiruumis, mis näitab, et arvutit kasutati õppeprotsessis integreeritult tavaõppega.

Arvuti abil keele õppe tulemuslikkuse hindamiseks viidi koolituse alguses ja lõpus läbi eesti keele test. Tegemist oli tasemetestiga, kus olid valikvastustega küsimused sõnavormide kohta. Testi tulemused näitasid, et mõlema grupi esialgne keeleoskuste tase oli võrdne, kuid koolituse lõpus oli testi tulemus parem arvutit kasutanute grupis. Seega oli arvutit kasutanud keeleõppijatel arenenud eesti keele oskus koolituse käigus rohkem. Järelikult kinnitavad antud uuringu tulemused arvuti kasutamise positiivset mõju eesti keele õppimise tulemuslikkusele. Saadud uurimistulemused on kooskõlas varasemate uurimistulemustega, mis on tehtud teiste keele arvuti abil õppimise kohta. Tähelepanuväärne on asjaolu, et kasutatav test mõõtis õpilaste grammatikaoskust, kuid arvutikasutamine antud koolitusel ei sisaldanud otseseid grammatikaharjutusi. Autori arvates viitavad need tulemused asjaolule, et arvuti kasutamine arendab õpilaste keeleoskust komplekselt ja mitmetes valdkondades.

SUMMARY

Computer assisted Estonian language teaching

The aim of this thesis is evaluate how the application of computers affects the results of teaching Estonian language as the secong language. The analysis is conducted on a group of unemployed language learners in Ida-Virumaa.

Computer assisted language learning is a wide area, which includes many different methods of applying computers in the language learning process. Computers can be applied for teaching grammar, vocabulary, writing, reading, speaking and pronunciation. In many cases computer assisted learning is integrated with tradtional classroom based teaching. Application of computer makes the learning process richer in many ways. It allows to personlize on the individual differnces of students. Studnets can freely choose the pace of study. Computer assisted language learning producess faster feedback to students. It will give students more control over the study process as they can choose the order of different subjects to be learned. The results of numerous studies indicate that appling computers make the study process more efficient. In comparision to traditonal teaching methods, computer assisted learning has resulted in better results for learning grammar, vocabulary, writing, reading, speaking and pronunciation.

There was conducted an experiment of computer assisted language learning in this thesis. For that experiment, computer assisted language learning was applied for one group of Estonian language learners, while the other group used traditonal learning methods. At the beggining and at the end of the course the language skills of the students were tested. 21 students aged between 16 and 62 years participated in the course. Two different softwares were applied for teaching vocabulary, listening and writing skills.

The results of the experiment show that in the beggining of the course the level of language skills as equal, but during the course the computer assisted group improved more than the control group. Therefore the results confirm the positive impact of applying computers on the language learning process. The results are in line with the previous reasearch results. It is remarkable that although the tests of language skills measured grammars skills, development of these skills was not a direct purpose of the computer software. According to the authors opionon these results indicate that computer assisted learning gives complex benefits to lanugage learners.

KIRJANDUS

Al-Seghayer, K. (2001) The Effect of Multimedia Annotation Modes on L2 Vocabulary Acquisition: A Comparative Study. *Language Learning & Technology*, 5(1): 202-232.

Amaral, L., Meurers, D., Ziai, R. (2011) Analyzing Learner Language: Towards A Flexible NLP Architecture for Intelligent Language Tutors. *Computer-Assisted Language Learning*, 24(1), 1-16.

Chapelle, C. A. (2001). *Computer Applications in Second Language Acquisition*. Cambridge: University Press.

Chapelle, C. A. (2010). The spread of computer-assisted language learning. *Language Teaching*, 43(1), 66-74

Chikamatsu, N. (2003) The effects of computer use on L2 Japanese writing. *Foreign Language Annals*, 36(1): 114-127.

Chun, D. M. (2006). CALL technologies for L2 reading. In L. Ducate & N. Arnold (Eds.), *Calling on CALL: From theory and research to new directions in foreign language teaching* (pp. 69–98). CALICO Monograph Series Volume 5. Texas State University. San Marcos, TX: CALICO Publications

Cubillos, J. H. (1998). Technology: A step forward in the teaching of foreign languages? In J. Harper, M. Lively, M. Williams (Eds.), *The coming of age of the profession: Issues and emerging ideas for the teaching of foreign languages* (pp. 37-52). Boston: Heinle & Heinle.

Engwall, O., Bälter, O. (2007). Pronunciation feedback from real and virtual language teachers. *Computer Assisted Language Learning*, 20(3), 235-262.

Fehr, C. N., Davison, M. L., Graves, M. F., Sales, G., C., Seipel, B., Sekhran-Sharma, S. S. (2012): The effects of individualized, online vocabulary instruction on picture vocabulary scores: an efficacy study, *Computer Assisted Language Learning*, 25:1, 87-102

Felix, U. (2008). The unreasonable effectiveness of CALL: What have we learned in two decades of research? *ReCALL*, 20, 141-161.

Fuente, M. J. (2003). Is SLA Interactionist Theory Relevant to CALL? A Study on the Effects of Computer-Mediated Interaction in L2 Vocabulary Acquisition. *Computer Assisted Language Learning*, 16:1, 47-81.

Haridus- ja teadusministeerium (2007). *Euroopa keeleõppe raamdokument: õppimine, õpetamine ja hindamine*.

Huang, H.-T., Liou, H.-C. (2007). Vocabulary learning in an automated graded reading program. *Language Learning & Technology*, 11(3), 64–82.

Johnson, A., Heffernan, N. (2006). The Short Readings Project: A CALL reading activity utilizing vocabulary recycling. *Computer-Assisted Language Learning*, 19(1), 63-77.

Kim, I. (2006). Automatic speech recognition: Reliability and pedagogical implications for teaching pronunciation. *Educational Technology & Society*, 9(1), 322-334.

Klickaya, F., Krajka, J. (2010). Comparative usefulness of online and traditional vocabulary learning. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 9(2), 55-63.

Lepik, A. (2010). Töötud mitte-eestlased Eesti tööturul. *Sotsiaalministeeriumi toimetised*, nr 6/2010.

Levy, M. (1997). *Computer-assisted language learning: Context and conceptualization*. Oxford: Oxford University Press.

Levy, M. (2009). Technologies in Use for Second Language Learning. *The Modern Language Journal*, 93, 769-782.

Mitra, S., Tooley, J., Inamdar, P., Dixond, P. (2003). Improving English pronunciation: A automated instructional approach. *Information Technologies & International Development*, 1(1), 75-84.

Mohammadi, N., Gorjian, B., Alipour, M. (2012). Effects of computer assisted language learning (CALL) approach on EFL learners' descriptive essay writing: the evaluation of computer grammar and spelling checker software. *Advances in Digital Multimedia*, 1(2), 103-107.

Nagata, N. N., Swisher, M. W. (1995) A Study of Consciousness-Raising by Computer: The Effect of Metalinguistic Feedback on Second Language Learning. *Foreign Language Annals*, 28 (3), 337-347.

Pangloss. „Eesti keel ja meel“. <http://www.panglosskool.eu/index.php?id=13> (10.01.2013)

Payne, J. S., Ross, B. M. (2005). Synchronous CMC, working memory, and L2 oral proficiency development. *Language Learning & Technology*, 9(3), 35–54.

Pegrum M. (2009). *From blogs to bombs: The future of digital technologies in education*, Perth: University of Western Australia Press

Ranalli, J. (2008): Learning English with The Sims: exploiting authentic computer simulation games for L2 learning, *Computer Assisted Language Learning*, 21:5, 441-455.

Sadeghi, A., Soltanian, N. (2010). Motivational and Learning Effects of Computer-aided Procedures on Students' Reading Comprehension. *The Journal of Teaching Language Skills*. 2, (3), 107-139.

Scida, E. E., Saury, R. E. 2006. Hybrid Courses and Their Impact on Student and Classroom. Performance: A Case Study at the University of Virginia. *CALICO Journal*, 23(3), 517-531

Stepp-Greany, S. (2002). Student perceptions on language learning in a technological environment: Implications for the new millennium. *Language Learning & Technology*, 6(1), 165-180.

Tavangarian, D., Leybold, M. E., Nölting, K., Röser, M., Voigt, D. (2004). Is e-learning the Solution for Individual Learning. *Electronic Journal of E-learning*, 2(2), 273-280.

Tozcu, A., Coady, J. (2004). Successful learning of frequent vocabulary through CALL also benefits reading comprehension and speed. *Computer Assisted Language Learning*, 17(5), 473-495.

Vihalemm, T. (2011). Keelepraktikad, kollektiivne identiteet ja mälu. *Integratsiooni monitooring 2011*. Tallinn: Kultuuriministeerium, 113-156.

Warschauer M., Healey D. (1998) Computers and language learning: an overview, *Language Teaching*, 31: 57-71.

Yeh, S.-W. and Lehman, J. D. (2001) Effects of Learner Control and Learning Strategies on English as a Foreign Language (EFL) Learning from Interactive Hypermedia Lessons. *Journal of Educational Multimedia and Hypermedia*, 10(2): 141-159.

LISAD

Lisa 1. Eesti keele tasemetest.

Tõmba ring ümber õige vastuse ees olevale tähele (A, B, C või D). Ainult üks vastus on õige.

Näide: Ma Eestis.

	(A) elan	B elab	C elatavad	D elatakse
1. Kes sa?	A olema	B oled	C on	D olevad
2. Ta on rahvuselt	A vene	B venelane	C venekas	D venelased
3. sa töötad?	A Kelleks	B Kes	C Kellena	D Kelle
4. Mulle meeldib eesti keelt	A õppida	B õppima	C õpin	D õppinud
5. Ma olen pärit	A Venemaalt	B Venemaa	C Venemaas	D Venemaal
6. Minu sõbra sünnipäev on	A jaanuaril	B jaanuar	C jaanuarile	D jaanuaris
7. Õpilased	A lähevad kooli bussiga		B lähevad koolis bussiga	
	C käivad koolile bussi peal		D tulevad koolis bussis	
8. Eile me korvpalli.	A mängime	B oleme mänginud	C mängisime	D mängitakse
9. Ära toas!	A suitsetad	B suitsetage	C ei suitseta	D suitseta
10. Me elame	A viies korrus	B viiendal korrusel	C viiendale korrusele	D viiendalt korruselt
11. Tal on halb olla, sest tal on	A suurepärase tuju	B kõrge palavik	C head sõbrad	D parem

12. See mees on kuulus
A laulja **B** laul **C** laulmine **D** laulaja
13. Mul on
A kaks õde ja kolm venda **B** kaks õed ja kolm vennad
C kaks õdesid ja kolm vendasid **D** kaks õdede ja kolm vendade
14. Kuidas läheb?
A Koju. **B** Tänan küsimast, hästi! **C** Halb. **D** Jah, lähen.
15. aastat te olete müüjana töötanud?
A Kui palju **B** Kui kaua **C** Mitut **D** Mitu
16. Kapp seisab seinä
A äärde **B** äär **C** äärest **D** ääres
17. Mari on 12 aastat vana, Jüri on 15. Mari on kui Jüri.
A kõige noorem **B** noor **C** noorem **D** noorim
18. Mis kellani restoran lahti on?
A Hommikuni. **B** Kell üksteist õhtul. **C** Öösel. **D** Pühapäeval
kinni.
19. Palun aidake!
A mulle **B** minu **C** mind **D** mul
20. Sügisel seeni ja marju.
A korjatakse **B** korjata **C** korjavad **D** korjanud
21. Nad jäävad siia
A kaks nädalat **B** kaheks nädalaks **C** teine nädalat **D** teine nädalaks
22. Palun selle kollase maja ees.
A pöörake **B** keerake **C** peatuge **D** minge
23. Jüri õpib
A arst **B** arstina **C** arstiks
D arstile
24. Ta käib iga päev
A tennist mängimas **B** tennist mängima **C** tennist mängimast **D** tennist
mängides

25. Mul läks eksam
A halb **B** halbalt **C** halvasti **D** halbasti
26. Nad talle survet avaldada.
A tahtasid **B** tahasivad **C** tahtsivad **D** tahtsid
27. Ma usun
A sulle **B** sul **C** sind **D** sinu
28. Pärast lõunasööki otsustasime me
A jalutama minna **B** jalutavad minema **C** jalutada minna **D** minna
jalutamas
29. Õnn sõltub tihti
A pisiasi **B** pisiasjadest **C** pisikene asjust **D** pisike
asjast
30. Vabandage, kas teil on tuba välja ?
A üürida **B** kolida **C** elada **D**
kasutada
31. Hilinemise ei saanud ta enam osaleda.
A asemel **B** tõttu **C** peale **D** üle
32. Mari süda on kõvakivi.
A ehk **B** aga **C** nii et **D** nagu
33. Abikaasad on valmis
A lahutatud **B** lahutavad **C** lahutada **D** lahutama
34. Kõrge koht on
A kõrgendik **B** kõrgestik **C** kõrgkond **D** kõrgestus
35. Kukub, aga maha ei kuku?
A orav **B** kägu **C** õun **D** päike
36. Töös oli palju
A vigu **B** viga **C** vead **D** vigaid
37. ta sarnaneb?
A Kes **B** Kellesse **C** Kellele **D** Kellega
38. olen laulnud juba aasta.

- A Nende kena väikesega tüdrukuga
tüdrukuga
C Nende kenade väikeste tüdrukutega
tüdrukutega
- B Nendega kenaga väikesega
D Nendega kenadega väikestega
39. Ta on vallandatud alates
A kolmekümnest novembrist
C kolmekümnendalt novembrilt
B kolmekümnendast novembrist
D kolmekümnendal novembril
40. Seal oli palju
A pealtnägijaid
B pealtnägiaid
C pealtnägjaid
D pealtnägejaid
41. Ma kuulsin, et Linda ja Jaan
A ei olevatki abiellutud
C ei ole abielluvatki
B ei olevatki abiellunud
D ei olnudki abielluvat
42. Selle rolli eest sai ta
A kuldse palmioksa auhinna
C "Kuldse palmioksa auhinna"
B "Kuldse Palmioksa Auhinna"
D Kuldse Palmioksa auhinna
43. Tavaliselt, et perevägivald puudutab vaid väheseid lapsi.
A arvutati
B arvatakse
C mõtlevad
D lugetakse
44. Inimene, kellel ei ole midagi seljas, on
A paljajalu
B erak
C alasti
D vaene
45.meie kursusel on Mart.
A Õnnelikum
B Õnnelikuim
C Õnnelikeim
D Õnnelikem
46. Laual on
A leiba
B leiva
C leibaid
D leibad
47. Jürit huvitab välispoliitika. Ta loeb kommentaari.
A välispoliitikat
B välispoliitilikku
C välispoliitilist
D välispoliitilisi
48. Selle ürituse organiseerimisel piirdus firma ruumide
A andmisena
B rentimisega
C rentimist
D üürimisena.
49. Tunnis ülesanded olid rasked.
A lahendatud
B lahendanud
C lahendavad
D lahendused
50. Kuna mul oli kiire, jäi mul kohv
A joomata
B joomast
C joomaks
D juues

TESTI VASTUSED

Algtase	Kesktase
1. B	21. B
2. B	22. C
3. C	23. C
4. A	24. A
5. A	25. C
6. D	26. D
7. A	27. C
8. C	28. A
9. D	29. B
10. B	30. A
11. B	31. B
12. A	32. D
13. A	33. D
14. B	34. A
15. D	35. B
16. D	36. A
17. C	37. D
18. A	38. C
19. C	39. B
20. A	40. A
	41. B
	42. D
	43. B
	44. C
	45. D
	46. A
	47. C
	48. B
	49. A
	50. A